

Asia: VN/16357/2020

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedon laatukriteereistä

Laatukriteerikokonaisuus ja sen vaikuttavuus

Miltä laatukriteerikokonaisuus vaikuttaa?

Kokonaisuus on hyvä, jäsenneily ja käyttökelpoinen. Esitystapa on selkeä ja johdonmukainen.

Kuinka hyvin laatukriteerit ja mittarit tukevat yhteismitallista tiedon laadun tunnistamista ja siitä keskustelemista julkishallinnossa?

Laatukriteerit ja mittarit tukevat hyvin yhteismitallista tiedon laadun tunnistamista. Osa niistä on jo nyt käytössä ja jatkossa on syytä hahmottaa selkeä yhteys näiden laatukriteerien ja tiedonhallintalain edellyttämän tiedonhallintamallin kuvausten kanssa, jotta päällekkäiseltä kuvaamiselta ja ohjeistukselta vältytään.

Mm. ISO27001 ja KATAKRI sisältävät tiettyjen tiedon ominaisuuksien hallintaa ja ovat siten sisällöltään vastaavia nyt esitettyjen mittarien kanssa. Myös näiltä osin päällekkäistä kuvaamista ja ohjeistusta tulee välttää mittariston käyttöönoton yhteydessä.

Missä yhteyksissä laatukriteeristön mukainen yhteinen tiedon laadun tunnistaminen ja määrittely tukisi julkishallinnon tiedon hyödyntämistä ja avaamista?

Ajatus asiakkaan näkökulman huomioimisesta laatukriteereitä ja mittaristoa hyödynnettäessä on erinomainen seikka.

Koska tiedon laadun tunnistaminen ja määrittely edellyttää kunkin tietoaineiston osalta ymmärrystä tietoaineiston tuottajan toimintaympäristöstä ja siellä toimivien tarpeista, päästään konkretian kautta keskustelemaan julkishallinnossa kertaalleen kerätyn tiedon hyödyntämisestä.

Jonkin tietoaineiston kohdeyksikkö voi olla toisessa tietoaineistossa kohdeyksikköön liitettävä ominaisuustieto ja siten näillä laatumittaristoilla on merkityksellinen yhteys. Tämä sopisi esimerkiksi "ymmärrettävyyden"- laatukriteerin yhteyteen mittarin 5.2.4 "ymmärrettävyyden asiakaspalaute" täydennykseksi.

On pohdittava, mikä on ilmoittajan vastuu kerätyssä tiedossa. Olisiko koostettava erilliset kriteeripaketit tiedon tuottajan ja hyödyntäjän osalta? Erityisesti näistä olisi hyötyä tiedon

jalostamisen ja rajaamisen tehtävissä kunkin toimijan omissa prosesseissa. Kenellä on vastuu aiemmin kerätystä (epätarkasta, vanhentuneesta tai mahdollisesti virheellisestä) tiedosta.

Käytännön esimerkki: väestötietojärjestelmästä (VTJ) on aiemmin saatu henkilöiden puhelinnumero- ja sähköpostitieto, mikä on mahdollisesti vanhentunutta tietoa. Kenen vastuulla on ajantasaisuus?

Miten hyvin laatukriteeristö ja mittaristo toimisi tiedon laadun parannuksen tukena pidemmällä tähtäimellä?

Kriteeristöä ja mittaristoa voidaan hyödyntää riskiarvioinnissa sekä kehitystyön tukena.

Erityyppisissä kehitystehtävissä olisi syytä ottaa ko. toiminnan erityispiirteiden mukaiset mittarit käyttöön. Esimerkiksi laatukriteereistä 4.4. "tarkkuus" ja erityisesti 4.4.1 "hajonta" ovat oivia apuvälineitä luokittelujen laatijoiden tulosten seurantaan.

Alla kehitysehdotuksia nyt esitettyyn kuvaukseen mittareista:

3.1.2 tiedon elinkaari: kuvaus kaipaa tarkennusta tieto-käsitteen osalta: onko kyse kohdeyksikön elinkaaresta, yksittäisen attribuutin elinkaaresta vai tietoaineiston elinkaaresta kokonaan. Tällöin se täydentää nyt esitettyä selkeämmin kattavuus-mittaria. Vastaavasti mittarin 3.2.1 kuvausta on täsmennettävä, ettei sitä sekoiteta elinkaareen.

3.2.6 Tavoitekohdeyksikkö-mittarin käyttötarkoitus jää nyt epäselväksi suhteessa muihin mittareihin. Olisiko mittariston jäsenyyksestä tähän apua?

4.3.2 Virheelliset ominaisuusarvot-mittarissa pitäisi olla erikseen tavoiteominaisuudet ja muut ominaisuudet eli ominaisuustiedon merkitys kohdeyksikön määrittelyyn ja yksilöintiin verrattuna ominaisuustietoon, joka on vain kuvaileva. Mittarilla on yhteys laatukriteeriin 4.4 "Tarkkuus", missä ei myöskään ole erikseen tavoiteominaisuuksia ja muita ominaisuuksia.

Tiedon käyttäjän tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatukriteerien ja mittarien kokonaisuus vaikuttaa tiedon käyttäjän näkökulmasta?

-

Tuottaako se riittävän kuvan yksittäisen tietoaineiston laadusta sen käyttäjän tueksi?

-

Tiedon tuottajan tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon avaamisen yhteydessä vaikuttaisi tiedon tuottajan näkökulmasta?

-

Mitä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon tuottajan näkökulmasta edellyttäisi?

-

Laatukriteeristön ja mittariston hallinta

Millaiset tehtävät ovat mielestäsi laatukriteeristöä ja mittaristoa ylläpitävän ja kehittävän tahon tärkeimmät tehtävät?

-

Minkälaista tukea ja koordinaatiota odotat tältä taholta?

-

Millainen verkostotoiminta edistäisi laatukriteeristön ja mittariston käyttämistä ja kehittämistä parhaiten?

-

Mäkitervo Jussi
Traficom